

Cristina Nicolescu

Participarea cetățenilor în România

Implicarea factorilor economici

COLECȚIE DE SUCESE

Cristina Nicolescu

Participarea cetățenilor în România

Implicații ale factorilor economici

Editura Lumen
2006

Acest volum a apărut în cadrul Programului de Promovare a tinerilor cercetători derulat de Asociația Lumen cu susținere financiară din partea Editurii Lumen, Asociația Lumen și Euromarket Advertising.

www.asociatialumen.ro

www.librariavirtuala.com

Materialul nu reprezintă în mod obligatoriu punctul de vedere al editorului sau al finanțatorilor.

Acest material este protejat de legea copyright-ului în vigoare.
Orice multiplicare neautorizată, indiferent de suport, este interzisă și va fi pedepsită conform legii.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Cristina Nicolescu – *Participarea cetățenilor în România. Implicații ale factorilor economici*

Iași, Editura Lumen, 2006, România

Bibliogr.

P: 121, cm 14,8 X 21

ISBN – 10 973-7766-76-8

13 978-973-7766-76-2

Design copertă: Euro Market Advertising

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). *Participarea cetățenilor în România. Implicații ale factorilor economici*. Iași, România: Lumen.

Cristina Nicolescu

**Participarea
cetățenilor în România**
Implicații ale factorilor economici

Editura Lumen
2006

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Introducere	9
Capitolul 1. Participarea cetățenilor – definiții și tipologie	15
Introducere	15
1.1. Societatea civilă și rolul cetățeanului – o abordare clasică	16
1.2. Aspecte legislative privind drepturile cetățenilor	19
1.3. Participarea cetățenilor – definiții	20
1.4. Participarea cetățenilor – tipologie	24
1.5. Concluzii	32
Capitolul 2 – Modele teoretice explicative	35
Introducere	35
2.1. Două perspective asupra conexiunii dintre factorii economici și participarea cetățenilor	36
2.2. Conceptul de „percepție economică” (economic outlook)	39
2.3. Modele teoretice explicative	42
2.3.1. Procesul politicizării bazat pe modelul standardului socio-economic	42
2.3.2. Teoria translației politice	44
2.3.3. Mobilizarea cognitivă	46
2.3.4. Modele ale mobilizării	50
2.3.5. Influența experiențelor anterioare	54
2.3.6. Postmodernizarea și postmaterialismul	56
2.3.7. Modelul voluntarismului civic	58
2.4. Concluzii	62

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Capitolul 3 – Participarea cetățenilor în România	
– ipoteze și analize	63
Introducere	63
3.1. Participarea cetățenilor – prezentare generală	64
3.2. Factori care influențează participarea cetățenilor	67
3.2.1. Statusul socio-economic	69
3.2.2. Atitudinile civice	71
3.3. Participarea cetățenilor – analiza datelor și interpretarea rezultatelor	75
3.3.1. Testarea ipotezei principale	76
3.3.2. Prima ipoteză secundară	77
3.3.3. A doua ipoteză secundară	80
3.4. Concluzii	82
Capitolul 4. Studiu de caz: Votul economic în România	85
Introducere	85
4.1. Perspective și abordări teoretice ale votului economic	86
4.1.1. Abordarea egocentrică	87
4.1.2. Abordarea sociotropică	88
4.1.3. Votul retrospectiv și votul prospectiv	89
4.2. Dimensiuni contextuale ale identificării existenței/non-existenței votului economic	90
4.2.1. Contextul electoral	91
4.2.2. Atribuirea responsabilității	92
4.3. Metodologia cercetării, analiza datelor și interpretarea rezultatelor	93
4.4. Concluzii	97
Concluzii	99
Note	105
Anexe	111
Anexa 1	111
Anexa 2	113
Anexa 3	115
Bibliografie	117

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Cuvânt înainte

Provocarea de a scrie cea mai amplă lucrare cu care să pot pune punct cu mândrie celor patru ani de facultate a fost o încercare către care priveam cu neliniște încă din anul II de facultate. Ideea care s-a transformat în ceea ce urmează, s-a născut la începutul anului III, când am redactat prima propunere de proiect concepută în exclusivitate de către mine. Sub îndrumările domnișoarei Romanei Careja și ale doamnei Rita Moore am elaborat un proiect care avea să stea la baza lucrării mele de diplomă. Proiectul a fost dezvoltat într-o lucrare de cercetare prezentată la Conferința studentescă internațională „Legacies and Challenges in Europe” organizată de Civic Education Project România la București în martie 2000, conferință la care am participat sub îndrumarea directă a aceleiași Romane Careja. Ideea astfel îmbogățită a căpătat contur și la sfârșitul anului III am obținut acceptul domnului profesor Gabriel Bădescu de a coordona viitoarea mea lucrare de diplomă, care avea să dezvolte într-un cadru elaborat implicațiile economice ale participării cetățenilor la viața socială și politică, după ce elaborasem un prim studiu asupra votului economic în România sub îndrumarea domnului profesor Szasz Zoltan. Până la atingerea formei în care se găsește acum, această lucrare a fost supusă verificărilor atente ale domnișoarei Olivia Todorean în cadrul seminarului de cercetare pe care l-a desfășurat împreună cu studenții anului IV.

Aș vrea să mulțumesc tuturor celor amintiți până acum fără a căror contribuție lucrarea mea nu s-ar fi aflat astăzi în fața dumneavoastră și în special aș dori să-i mulțumesc coordonatorului ei, profesorului Gabriel Bădescu, ale cărui sfaturi și sugestii au contribuit în mod esențial la realizarea lucrării mele.

Extras din⁷ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetățenilor în România. Implicații ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Numele multor colegi ar trebui citate în dreptul mulțumirilor pe care le adresez, pentru că m-au ajutat și chiar au contribuit cu idei și comentarii la îmbunătățirea conținutului acestei lucrări. Pe lângă aceștia, o mențiune specială tatălui meu, care, deși departe de mine, avea întotdeauna pregătită o întrebare despre starea lucrării mele de diplomă de câte ori imi aminteam să telefonez acasă.

Tuturor celor amintiti aici și tuturor celor ale căror nume nu și-au găsit locul aici, cele mai calde mulțumiri!

*iunie 2002
Cluj Napoca*

Introducere

Motto:

“In God we trust, all others must bring data!”

Michael Lewis Beck

Dacă ar fi să caracterizez ultimul deceniu din punct de vedere al evoluțiilor din spațiul central și sud-est european, cuvântul pe care l-aș alege ar fi „tumultos”. Aceasta pentru că sub umbrela primitoare a sensurilor sale și-ar găsi locul și mișcările sociale care au dus la căderea comunismului în acest spațiu, dar și neliniștile, tulburările și incertitudinile care au urmat momentului magic al eliberării. și tot în sfera acestui termen aș putea înscrie căutarea și construirea unui sistem politic care să facă fața specificului fiecărui stat, care să asigure libertatea pe care oamenii și-au dorit-o și care să ofere stabilitatea atât de necesară unui început de viață nouă. Între toate aceste înțeleșuri își va găsi loc și dezorientarea cetățenilor care trebuie să se acomodeze cu noul lor statut, să conștientizeze că au acum nu doar obligații ci și drepturi, și nu numai atât, dar au acum posibilitatea să-și aleagă conducătorii, dar și datoria să-i tragă la răspundere.

Un alt spațiu care s-a construit sub semnul evoluțiilor tumultuoase este cel al societății civile, acea parte a sferei publice care aparține cetățenilor, dorințelor, intereselor, opiniilor și manifestarilor acestora. Construirea unei societăți civile care să-și îndeplinească acele roluri pe care teoria le consideră esențiale pentru succesul tranziției economice și politice pe care o traversează spațiul central și sud-est european este o provocare căreia țările din zonă i-au făcut față în maniere distincte. Multi cercetători ai acestui spațiu au pus evoluțiile diferențiate ale statelor în cauză pe

Extras din⁹ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

seama rapidității cu care s-a cristalizat societatea civilă și a succesului cu care această structură își îndeplinește rolul.

A avea un cuvânt de spus, care să influențeze într-o oarecare măsură direcția în care se îndreaptă țara în care trăiești, era, până nu de mult, doar o dorință pentru români sau privilegiul unei categorii limitate. Deschiderea sistemului politic către cetățeni a adus dreptul acestora de a-și face auzite opiniile, dar și datoria de a-și exercita drepturile. Sistemul politic românesc construit după decembrie 1989 pune la dispoziția cetățenilor canale instituționalizate de articulare a opiniilor care mijlocesc relația dintre guvernanți și guvernați. Dar simpla creare a cadrului instituțional care permite participarea cetățenilor nu atrage după sine implicarea acestora în viața publică și nici nu garantează funcționarea normală a relației dintre aleși și alegatori.

O întrebare cu implicații pentru buna funcționare a sistemului politic este în ce măsură cetățenii sunt și/sau se simt legați de societatea în care trăiesc (Uslaner, 2002)*, întrebare ale cărei răspunsuri trebuie căutate în gradul de implicare civică a cetățenilor și în optimismul percepțiilor sociotropice ale acestora. Încrederea oamenilor în posibilitatea lor de a influența procesul decizional din societate este esențială pentru buna funcționare a sistemului politic, cetățenii oferind feed-back-ul necesar ajustării sistemului pentru a face față problemelor societății. În acest context, implicarea cetățenilor în viața publică dobândește noi dimensiuni care justifică atenția specială de care se bucură participarea cetățenilor, văzută atât ca rezultat al unui sistem politic democratic, dar și ca resursă pentru buna funcționare a unui astfel de sistem.

Cât de mult ar trebui să se implice cetățenii în viața politică și socială, care sunt acele forme de participare cetățenească ce favorizează buna funcționare a sistemului și asigură reușita interacțiunii dintre alegători și reprezentanții acestora sunt coordonate care trebuie stabilite în concordanță cu specificul spațiului studiat, neexistând până în prezent pareri unanime asupra rețetei de succes a implicării cetățenilor. De aceea nu toate formele de implicare sunt considerate folositoare pentru buna funcționare a unui sistem democratic de guvernământ, o importanță specială fiind atașată participării voluntare a cetățenilor. (Uslaner 2002)* Existența unei societăți civile robuste și buna funcționare a acesteia generează în

Extras din¹⁰ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

societate un sentiment al articulării intereselor care nu ar ajunge la populație fără medierea acestei structuri. (Sum 2002)*

Datorită importanței pe care participarea cetățenilor a dobândit-o în contextul evoluțiilor din Europa Centrală și de Sud-Est în ultimul deceniu am ales să studiez în lucrarea mea de diplomă participarea cetățenilor în România din perspectiva influenței factorilor economici asupra acestui fenomen, influență privita atât ca motivatie, cât și ca resursă a implicării active a cetățenilor în viața socială și politică. Interesul meu pentru această temă se datorează nu doar conotațiilor teoretice evidențiate mai sus, ci și stării de fapt din România. Barometrele de opinie publică indică o stare de nemulțumire a populației față de calitatea vieții și nivelul general de trai. Faptul că anumite categorii cu nivel ridicat de educație (profesori, medici) recurg la proteste și greve cu revendicări de natură salarială justifică importanța deosebită a statusului socio-economic individual.

Depășirea stadiului căutării satisfacției de natură materială care s-a petrecut în societățile industriale avansate (Inglehart 1990) și orientarea acestora către probleme de ordin valoric este o ipoteză care, aplicată României, necesită a analiză atentă a realității sociale românești. Problema postmodernismului și a valorilor postmaterialiste nu este inexistentă în România, dar dobândește un statut secundar datorită nivelului dezvoltării materiale, care este departe de stadiul suficienței atins în societățile industriale avansate, și de dificultățile dublei tranziții pe care România încă o traversează în prezent.

Prezentul studiu avansează ipoteza principală potrivit căreia *statusul socio-economic individual influențează decizia de a participa activ la viața socială și politică și alegerea actului participativ ce urmează a fi îndeplinit*. Ipotezele secundare care vor fi testate pe parcursul demersului meu sunt:

- Prima ipoteză secundară: *alegerea formelor de participare convențională, de protest sau neconvențională variază în funcție de statusul socio-economic individual;*
- A doua ipoteză secundară: *percepția eficienței acțiunilor participative individuale variază în funcție de statusul socio-economic individual;*

Extras din¹ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

· A treia ipoteză secundară: *cetătenii manifestă tendința specializării pe anumite forme de participare în funcție de nivelul statusului socio-economic individual.*

Capitolul I urmărește conturarea unui cadru general în care se va desfășura studiul asupra participării cetățenilor în România și clarificării principalelor concepte ce urmează a fi utilizate. Spațiul în care se plasează activitatea cetățenilor este cel al societății civile asupra căreia voi prezenta o perspectivă temporală, urmărind existența acesteia și rolul perceput al cetățeanului în acest spațiu atât din perspectiva clasică, dar și contemporană. O scurtă analiză a legii fundamentale – Constituția României din 1991 – va pune în evidență existența canalelor instituționalizate pe care sistemul le pune la dispoziția cetățenilor pentru a favoriza interacțiunea cu aceștia. Definirea participării cetățenilor și tipologia fenomenului vor fi prezentate prin analizarea studiilor consacrate asupra participării cetățenilor. În finalul acestui capitol voi oferi o viziune personală asupra definiției și tipologiei fenomenului așa cum vor fi acestea înțelese pe parcursul acestui studiu.

Capitolul al II^{-lea} va fi dedicat prezentării principalelor modele explicative ale participării cetățenilor elaborate de cercetători ai fenomenului. Contextul prezentării acestor modele va fi bazat pe evidențierea conexiunilor dintre factorii economici și participarea cetățenilor și clarificarea conceptului de percepție economică (economic outlook). Modelele explicative introduse în acest capitol sunt: procesul politicizării bazat pe modelul standardului socio-economic (Verba și Nie 1972), teoria translației politice (Campbell et al. 1980), procesul mobilizării cognitive (Inglehart 1990, Dalton 1998), modele ale mobilizării (Tilly 1978, Rosenstone și Hansen 1993), influența experiențelor anterioare (Conway 1991), teoria postmodernismului și postmaterialismului (Inglehart 1990, 1997) și modelul voluntarismului civic (Verba, Schlozman și Brady 1995).

Capitolul al III^{-lea} este bazat pe analiza empirică a datelor și testarea ipotezelor avansate în prezentul studiu. Voi face mai întâi o prezentare generală a participării cetățenilor în România așa cum reiese din datele analizate și a distribuției populației în funcție de principalii factori care influențează implicarea cetățenilor în viața socială și politică. Analiza datelor și prezentarea rezultatelor vor fi structurate în funcție de ipoteza

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

principală și de cele trei ipoteze secundare testate în acest capitol. La baza analizelor empirice se află un sondaj național realizat de Metro Media Transilvania în toamna anului 2001 ca parte a proiectului “Civil Society Development on the Black Sea: Social Involvement in the Republic of Moldova and Romania”.

Capitolul al IV^{-lea} este dedicat unui studiu de caz asupra votului că formă de participare care se individualizează prin caracteristici specifice. Alegerea votului ca subiect al acestui studiu de caz se bazează pe egalitatea, universalitatea și caracterul secret al votului care îi conferă un statut aparte între formele de participare studiate aici. Un alt argument care a stat la baza alegerii votului ca subiect al unui studiu de caz este și existența unor abordări teoretice specifice ale votului economic care completează cadrul teoretic în care au fost studiate celelalte forme de implicare cetățenească. Analiza empirică va fi realizată prin utilizarea Barometrului de opinie publică realizat în mai 2000 de către Institutul CURS SA la cererea Fundației pentru o Societate Deschisă.

Concluziile finale ale prezentei lucrări vor pune în evidență principalele inovații teoretice aduse de prezentul studiu, confirmarea sau infirmarea ipotezelor avansate în urma analizei empirice, precum și limitările și imperfecțiunile acestui studiu, alături de posibilitățile sale de continuare și extindere.

---

* Notă: ideile citate sunt desprinse din discursurile profesorilor Eric Uslaner și Paul Sum cu ocazia lansării oficiale a proiectului “Civil Society Development on the Black Sea: Social Involvement in the Republic of Moldova and România” desfășurată la Cluj-Napoca în 3 iunie 2002.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Capitolul 1. Participarea cetățenilor – definiții și tipologie

Introducere

Participarea cetățenilor la viața politică este una dintre trăsăturile considerate critice pentru existența și funcționarea unei societăți democratice. Nu există rezerve în acceptarea faptului că este necesar ca un regim democratic să puna la îndemâna cetățenilor canale instituționalizate de participare pentru mijlocirea relației dintre guvernați și guvernanți. Dar crearea acestui cadru instituțional nu aduce în mod necesar participarea cetățenilor. Cine sunt cei care își exercită drepturile astfel acordate? Reprezintă aceștia opiniile majorității? Au vreun rezultat acțiunile lor participative? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările care gravează în jurul participării cetățenilor văzută ca fenomen social.

În încercarea de a surprinde complexitatea fenomenului participării voi creiona mai întâi cadrul în care acțiunea cetățenilor apare și se manifestă: societatea civilă. Acei indivizi care aleg să-și exercite drepturile cetățenești în acest spațiu dau substanță conceptului de „cetățean” care va fi abordat dintr-o perspectivă clasică, urmărind rolul său în cadrul sistemului politic. Ce pot să facă cetățenii și ce mijloace de acțiune le pune la dispoziție guvernământul va rezulta dintr-o succintă prezentare a drepturilor și libertăților cetățenești așa cum apar ele în Constituția României din 1991. Abordarea din perspectivă contemporană a participării cetățenilor necesită definirea conceptului atât din punct de vedere al teoriei politice și sub aspect legislativ, cât și o definire a conceptului în contextul schimbării regimului politic (tranziția spre democrație). Ultima parte a

Extras din¹⁵ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

acestui capitol va fi dedicată inventarierii principalelor forme de participare a cetățenilor identificate până în prezent și clasificarea acestora după cateva criterii, între care se regăsesc caracterul implicării (voluntară sau obligatorie) și gradul de corespondență cu cadrul legal și instituțional (convențională sau neconvențională).

1.1. Societatea civilă și rolul cetățeanului – o abordare clasică

Esența guvernământului atenian era credința că puterea aparține poporului (demos) care trebuie să o exercite prin participarea la treburile publice. Gradul în care cetățenii își asumă rolul de participanți activi la viața cetății este măsura calității cetățenilor, ceea ce constituie diferența dintre un stat mare și un stat populat (Aristotel, 1996 Cartea IX, cap.IX). În același timp poporul trebuie să aibă dreptul de a alege magistrați și de a-i trage la răspundere. Fără aceste două drepturi poporul este „*fie sclav, fie dușman*” (Aristotel, 1996 Cartea II, cap.IX). În “Republica” Platon arată că întotdeauna calitatea guvernării depinde de dispozițiile și atitudinile indivizilor, iar la începutul secolului al XVI-lea Machiavelli afirmă că succesul guvernării depinde în mod esențial de virtutea civică a indivizilor (Craiuțiu 1998, 138). Pentru Aristotel virtutea supremă a cetățeanului este să știe în același timp să guverneze și să se supună. Datoria de a participa la viața societății ca cetățean activ devine astfel „*pretul cetățeniei*” (Lipson 1997, 224). Această participare este de cele mai multe ori voluntară și implică dreptul individului de a alege. Folosirea constructivă a acestei libertăți diferențiază „*cetățeanul în general*” de „*cetățeanul în republica perfectă*” (Aristotel, 1996 Cartea III, cap. VII)¹. Deși departe de perfectiune² democrația este „*republica perfectă*” a zilelor noastre și abordări contemporane reiterează distincția aristotelică:

„*Societatea în care indivizii participă de fapt la decizii, adică societatea democratică, este societatea în care indivizii cred că trebuie să participe. De asemenea, este societatea în care ei cred că pot participa și știu cum să obțină aceasta.*” (Almond și Verba 1996, 159)

Extras din⁶ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetatenilor in Romania. Implicatii ale factorilor economici. Iasi, Romania: Lumen.

Spațiul de manifestare a cetățenilor ca actori ai vieții publice și activitățile desfășurate de aceștia intra în sfera de acoperire a conceptului de societate civilă. Din punct de vedere al teoriilor care studiaza tranziția la democrație a fostelor țări comuniste, societatea civilă reprezintă „*arena în care grupuri auto-organizate, mișcări și indivizi relativ autonomi față de stat încearcă să creeze asociații și să-și promoveze interesele*” (Linz și Stepan 1996, 7). În contextul astfel definit al societății civile, dreptul cetățenilor la asociere apare ca o necesitate. Recunoașterea acestui drept este primul pas pe care Tocqueville (1969, 190) îl identifică în succesiunea care îl conduce pe cetățean către implicarea activă în viața politică. Al doilea pas îl reprezintă acordarea libertății de asociere care este necesară pentru a oferi activității asociative spațiu de manifestare și influența sporită. Stadiul final al acestei evoluții este utilizarea asociațiilor în sfera politică. O schimbare instituțională în direcția sprijinirii participării nu va determina prin ea însăși implicarea activă a cetățenilor. Este nevoie de voința indivizilor de a participa și de conștiința lor că pot face acest lucru.

Se impune deci existența unei „*culturi politice democratice*” care „*ar trebui să conștientizeze dintr-un set de credințe, atitudini și norme, percepții și altele asemenea, care sprijină participarea*” (Almond și Verba 1996, 158). Una dintre primele descrieri ale cetățeanului culturii politice democratice este făcută de Tocqueville (1969, 194): „*cetățeanul american ia parte la tot ceea ce se întâmplă în țară sa și se simte dator să o apere de orice critică ce i se aduce*”.

Redefinirea granițelor și emergența unor noi națiuni sunt însoțite de credința din ce în ce mai clar exprimată că omul obișnuit este relevant din punct de vedere politic și că el trebuie să fie un participant implicat activ în sistemul politic. Pe această credință se bazează certitudinea lansată de Almond și Verba (1996, 34): „*Noua cultură mondială va fi o cultură politică a participării. Dacă se percepe o revoluție politică pe tot cuprinsul lumii, ea reprezintă ceea ce s-ar putea numi explozia participării.*” Conștientizarea astfel nu numai că omul obișnuit să se implice activ în viața societății prin folosirea drepturilor ce i-au fost conferite, ci și ceea ce crede el, omul obișnuit, că ar trebui să facă. Individul se va ridica la statutul de cetățean dacă va privi relația sa cu statul ca presupunând mai mult decât supunere. Nici rămânerea în sfera restrânsă a intereselor propriei familii nu este

Extras din⁷ volumul:

Nicolescu, C. (2006). Participarea cetățenilor în România. Implicații ale factorilor economici. Iași, România: Lumen.

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

A avea un cuvânt de spus, care să influențeze într-o oarecare măsura direcția în care se îndreaptă țara în care trăiești, era, până nu de mult, doar o dorință pentru români sau privilegiul unei categorii limitate. Deschiderea sistemului politic către cetățeni a adus dreptul acestora de a-și face auzite opiniile, dar și datoria de a-și exercita drepturile. Sistemul politic românesc construit după decembrie 1989 pune la dispoziția cetățenilor canale instituționalizate de articulare a opiniilor care mijlocesc relația dintre guvernanți și guvernați. Dar simpla creare a cadrului instituțional care permite participarea cetățenilor nu atrage după sine implicarea acestora în viața publică și nici nu garantează funcționarea normală a relației dintre aleși și alegatori.

Dacă ar fi să caracterizez ultimul deceniu din punct de vedere al evoluțiilor din spațiul central și sud-est european, cuvântul pe care l-aș alege ar fi “tumultos”. Aceasta pentru că sub umbrela primitoare a sensurilor sale și-ar găsi locul și mișcările sociale care au dus la căderea comunismului în acest spațiu, dar și neliniștile, tulburările și incertitudinile care au urmat momentului magic al eliberării. Și tot în sfera acestui termen aș putea înscrie căutarea și construirea unui sistem politic care să facă fața specificului fiecărui stat, care să asigure libertatea pe care oamenii și-au dorit-o și care să ofere stabilitatea atât de necesară unui început de viață nouă. Între toate aceste înțelesuri își va găsi loc și dezorientarea cetățenilor care trebuie să se acomodeze cu noul lor statut, să conștientizeze că au acum nu doar obligații ci și drepturi, și nu numai atât, dar au acum posibilitatea să-și alcăgă conducătorii, dar și datoria să-i tragă la răspundere

Autoarea

ISBN 973-7766-76-8

Conținutul acestui volum nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al Editurii Lumen sau al finanțatorilor

Publicat cu finanțarea:

media
LUMEN
www.EdituraLumen.com

www.EuroMarket.ro
Design, Prints, Web sites
E-commerce applications